

Vergaderjaar 2023–2024

26 643

Informatie- en communicatietechnologie (ICT)

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 1084

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJSRELATIES

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 oktober 2023

In de afgelopen periode heb ik uw Kamer regelmatig geïnformeerd over het raamwerk voor een Europese Digitale Identiteit (EDI). In mijn brief van 17 augustus 2022 heb ik aangekondigd dat ter uitwerking en implementatie van dit Europese raamwerk een nationaal, interbestuurlijk EDI-programma zal worden opgezet dat werkt aan het inrichten van en het toezicht op het Nederlandse EDI-stelsel. Graag informeer ik uw Kamer over wat in de afgelopen periode gerealiseerd is en de doelen en activiteiten in de komende periode.¹ Tevens deel ik de uitkomsten van de Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse (MKBA) die ik heb laten uitvoeren en die als bijlage is bijgevoegd.

Introductie

Het kabinet vindt het cruciaal voor een goed functionerende digitale samenleving dat burgers en bedrijven digitaal autonoom kunnen zijn en zelf kunnen beschikken over hun digitale identiteit en de gegevens die op hen betrekking hebben. Dit is beschreven in de brief Hoofdpijnen beleid voor digitalisering² en is verder uitgewerkt in de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren³.

Het verstevigen van de digitale autonomie van onze burgers en bedrijven met als doel dat ze hun zaken zelf, veilig en betrouwbaar, digitaal kunnen regelen, vraagt van de overheid maatregelen die belangrijke publieke waarden borgen, zoals vrijwillig gebruik, privacy, herstelvermogen en transparantie. Daarnaast staan gebruiksvriendelijkheid en inclusie van mensen met een beperking hoog op de agenda.

¹ Voortgangsrapportage Europese Digitale identiteit, Kamerstukken 26 643 en 21 501-33, nr. 902.

² Brief van 8 maart 2022, Kamerstuk 26 643, nr. 842.

³ Bijlage bij de brief van 4 november 2022, Kamerstuk 26 643, nr. 940.

Om burgers en bedrijven zo goed mogelijk te ondersteunen in de regio op hun digitale leven, zet ik me in voor een veilige introductie van een betrouwbare en toegankelijke id-wallet binnen het voorgestelde Europese raamwerk. Met een dergelijke id-wallet kunnen burgers en bedrijven op termijn op eigen initiatief digitaal hun persoons- en bedrijfsgegevens delen en elektronische vertrouwensdiensten, zoals een digitale handtekening, gebruiken in Nederland en in andere landen van de Europese Unie.

Programma EDI Stelsel NL

EDI-stelsel NL

In nauwe samenwerking met vele publieke en private partijen ben ik gestart met het opzetten van een betrouwbaar en veilig EDI-stelsel NL. Een dergelijk stelsel is noodzakelijk om op termijn afspraken te kunnen maken, kaders te kunnen stellen en voorzieningen te kunnen treffen om id-wallets betrouwbaar en veilig uit te kunnen geven aan onze burgers en bedrijven. En hen in staat te stellen hun id-wallets te vullen met de juiste gegevens en deze gegevens veilig te delen met dienstverleners in Nederland en binnen de Europese Unie. Het EDI-stelsel NL zal daarnaast mogelijkheden en mechanismen bieden om bij fraude en misbruik burgers en bedrijven zo goed mogelijk te beschermen en te helpen bij vragen en problemen. Binnen het EDI-stelsel NL leg ik de lat hoog als het gaat om gegevensbescherming, informatieveiligheid en toegankelijkheid.

NL voorbeeld-wallet

Om ervoor te zorgen dat burgers en bedrijven in 2025 gebruik kunnen maken van een betrouwbare, veilige en hoogwaardige id-wallet werk ik aan een open source voorbeeld-wallet. De ontwikkeling daarvan gebeurt transparant. De onderliggende documentatie wordt online gepubliceerd en de broncode van de wallet wordt openbaar beschikbaar gesteld.⁴

Ik streef ernaar om in het eerste kwartaal van 2024 een werkende, eerste versie van een Nederlandse open source voorbeeld-wallet op te leveren. Deze versie zal een deel van de uiteindelijk benodigde functionaliteiten kunnen ondersteunen, zoals het online personaliseren van de id-wallet, online identificatie en authenticatie en het kunnen laden en delen van gegevens. Andere functionaliteiten, bijvoorbeeld het offline gebruik van een id-wallet en het zetten van een elektronische handtekening met een id-wallet, zullen later kunnen worden ontwikkeld.

De betrouwbaarheid en veiligheid van deze eerste versie van de NL voorbeeld-wallet wil ik doorlichten in keten(integratie)-testen in het tweede kwartaal van 2024. Als deze testen slagen, streef ik ernaar in de tweede helft van 2024 de werking van de NL voorbeeld-wallet in de praktijk te beproeven met een representatieve groep testgebruikers op basis van vrijwillige deelname. Tevens voer ik regelmatig gebruikersonderzoek uit en laat ik de ontwerpen testen op onder andere gebruiksvriendelijkheid en toegankelijkheid.

Structureel betrekken van de omgeving

Werken aan het EDI-stelsel en de publieke voorbeeld-wallet in Nederland is voor mij een coproductie van overheid, burgers, bedrijfsleven, wetenschap en maatschappelijke organisaties. De betrokkenheid van deze

⁴ De Ontwerpdocumenten worden gepubliceerd op edi.pleio.nl en de broncode wordt openbaar beschikbaar gesteld op github.com/minbzk/nl-wallet.

publieke en private partijen krijgt vorm op verschillende manieren. Onder andere door deze partijen bij de inrichting van het stelsel en de uitvoering van de werkzaamheden te betrekken. Ik heb een platform ingericht (<https://edi.pleio.nl>). Dit platform bevat, naast de publicatie van de broncode en ontwerpen van de NL open source voorbeeld-wallet, een nieuwspagina, agenda, diverse informatiepagina's en enkele community's voor geïnteresseerden.

Maatschappelijke Kosten-Baten Analyse

De Maatschappelijke Kosten en Baten Analyse naar het wetsvoorstel van de Europese Commissie voor een raamwerk voor een Europese Digitale Identiteit (MKBA EDI)⁵ heb ik laten uitvoeren om in kaart te brengen wat de directe en indirecte effecten zouden kunnen zijn van de introductie van een EDI-stelsel en id-wallets.⁶ De opdracht voor deze analyse is vorige zomer gestart en is gebaseerd op het wetsvoorstel zoals eerder door de Europese Commissie is gepubliceerd. Doordat de onderhandelingen over dit wetsvoorstel nog lopen, staan niet alle vereisten vast en behoeven flink wat aspecten uitwerking. Dat maakte het vaststellen van kosten en baten lastig. Hoewel de toepasbaarheid van wallets veel breder is, is met het oog op de haalbaarheid ervoor gekozen om het onderzoek te beperken tot vier gebruikstoepassingen: de fysieke verkoop van alcohol, de particuliere autoverhuur, de uitwisseling van universitaire diploma's en het inchecken bij campings en hotels. Dit heeft vanzelfsprekend slechts in beperkte mate inzicht opgeleverd in de te verwachten kosten en baten. De analyse geeft daarmee een onvolledig beeld van de potentiële effecten van de id-wallet. Gebleken is dat op dit moment de kosten duidelijker in kaart gebracht kunnen worden dan de baten, hetgeen volgens de onderzoekers kenmerkend is voor kosten- en batenanalyses die in het beginstadium van projecten in het domein van de digitale overheid worden uitgevoerd. Wel geeft het onderzoek een beeld van de mechanismen die de kosten en baten van de EDI-wallet bepalen en beschrijft het de randvoorwaarden voor een succesvolle implementatie. Ik ben voornemens vervolgonderzoek te verrichten op het moment dat de technische verdere handelingen (gedelegeerde en uitvoeringshandelingen) op EU-niveau tot stand zijn gekomen.

Europese Ontwikkelingen

Europese Large Scale Pilots

Op basis van de uitvraag van de Europese Commissie hebben lidstaten en publieke en private partijen daarbinnen, voorstellen ingediend voor «Large Scale Pilots» (LSP's) om de grensoverschrijdende implementatie van het raamwerk voor de Europese digitale identiteit te testen.⁷ De Europese Commissie heeft vier LSP's geselecteerd die medio 2023 gestart zijn met een looptijd van ruim 2 jaar.

Vanuit Nederland nemen verschillende publieke en private organisaties zelfstandig deel in deze Europese pilots. De komende periode zullen zij in

⁵ Voorstel voor een Verordening van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie, amendement op Verordening (EU) No 910/2014, betreffende de invoering van een raamwerk voor een Europese Digitale Identiteit van 3 juni 2021, COM (2021) 281; <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021PC0281&from=EN>.

⁶ De MKBA EDI bouwt voort op een eerder uitgevoerde MKBA voor regie op gegevens, Bijlage bij Kamerstuk 26 643, nr. 700.

⁷ Support to the implementation of the European Digital Identity Framework and the implementation of the Once Only System under the Single Digital Gateway Regulation, 22 februari 2022, <https://ec.europa.eu/info/fundingtenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/digital2022-deploy-02-electronic-id;callCode=DIGITAL-2022-DEPLOY-02>.

proefomgevingen de werking testen van grensoverschrijdende gegevensuitwisseling, onder meer het digitaal tonen van rijbevoegdheid bij het online huren van een auto en bij fysieke controle door een overheidsfunctionaris, de bevoegdheid om namens een bedrijf te handelen, het kunnen zetten van een elektronische handtekening, het uitwisselen van diplomagegevens en delen van de Europese verzekeringspassen.

Onderhandelingen Europees wetsvoorstel (revisie eIDAS)

In de brieven van 13 april en van 19 juni jl. bent u geïnformeerd over de voortgang van de Europese onderhandelingen over het voorstel voor een verordening voor een raamwerk voor een Europees digitale identiteit.⁸ De Trilog over dit voorstel tussen het Europees Parlement, de Raad en de Commissie is op 21 maart jl. van start gegaan. De derde triloogbijeenkomst heeft plaatsgevonden op 28 juni jl. In het persbericht van het Zweedse voorzitterschap van 29 juni jl. heeft de Raad melding gemaakt van zijn akkoord op hoofdlijnen met het Europees Parlement en tegelijkertijd benadrukt dat onder het Spaanse voorzitterschap verdere technische uitwerking nodig is om te kunnen komen tot een definitief akkoord.⁹

Zoals ik in mijn brief van 13 april jl. heb vermeld, zou ik u voorafgaand aan de besluitvorming over de definitieve compromistekst in Coreper informeren. U heeft hierover op 25 oktober jl. een separate brief ontvangen.

De Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,
A.C. van Huffelen

⁸ Brief over vervolgprijs Europese Digitale Identiteit en verhouding Grondwet van 13 april 2023, Kamerstuk 36 305, nr. 10 en Brief over Verslag van de formele Telecomraad van 2 juni 2023, Kamerstuk 21 501-33, nr. 1029.

⁹ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/06/29/council-and-parliament-strike-a-deal-on-a-european-digital-identity-eid/>.